

Rankraščio aprašas

Gegužės 3-iosios Konstitucijos vertimo į lietuvių kalbą rankraštis saugomas Krokuvoje, Lenkijos Mokslų akademijos bibliotekoje, sign.– Nr. 1261. Tai 34x22 cm formato sąsiuvinis su du kartus paginuotais (1 – 17 ir 1 – 28) puslapiais. Gegužės 3-iosios Konstitucijos vertimas yra pirmojoje rankraščio dalyje (p. 1 – 16) ir pavadintas „*Prowa postanawita trezio Dieno Moios, 1791. Miatu. Pastanawims Rodaus.*“. Be trumpos įžangos, Konstitucijos tekstą sudaro 11 nenumuotų skyrių. Šioje dalyje išversta ir 1791 m. gegužės 5 d. priimta vadinamoji Seimo deklaracija – „*Absakims Stonu surinktuju*“ (p. 16 – 17). Toliau seka iš naujo paginuoti puslapiai (1 – 28), kurių pirmame yra tokios antraštės: „*Konstytucyos. 1. Ap Seymiku. 2. Ap Kningos Ziemoniszkos. 3. Ap Sudus Seymawus. 4. Ap Miestu*“. Pastarojo, 1791 m. balandžio 18 d. nutarimo apie miestus vertimo, rankraštyje nėra. Pirmieji trys – išversti 1791 m. gegužės 28 d. nutarimai apie seimelius, apie vad. žemės knygą (tai – nutarimo apie seimelius priedas), apie seimų teismus ir tą pačią dieną paskelbtas 1791 m. išrinktųjų seimų teisėjų sąrašas. Rankraštis datuojamas XIX a. pradžia. Jo popieriuje yra tokie ženklai: raidės „ВФ СТ“ (= *Вологодская фабрика содержателя Торунтаевского*) ir data „1803“.

Dokumentas vietomis redaguotas, taisytas. Tai pažymėta ir 17 puslapio pabaigoje: „*Do tego Mieysca przeyrzano y paprawiono*“. Antroji dalis (p. 1 – 28) palikta netaisyta. Išskiriamos dvejopos ir ne vieno laiko pataisos. Vienur išbraukiamas žodis ar frazė, jų pakaitai užrašomi toje pačioje eilutėje (pvz., 6 puslapyje, 22 eilutė), kiti pataisymai įrašyti virš išbrauktų žodžių ar frazių (pvz., 1 puslapyje, 10 eilutė). Rankraštyje pasitaiko ir kustodų, t.y. puslapio apačioje nurodytas kito puslapio pirmasis žodis ar jo dalis (pvz., 5, 8, 9 puslapiuose). Penki pirmieji lapai yra defektuoti t.y. nutrupėjęs lapų apatinis dešinysis pakraštys su dalimi teksto.

Lietuvoje, Mokslų akademijos bibliotekoje yra saugomos dvi šio rankraščio kopijos: mikrofilmas Retų knygų skyriuje (signatūra – Mf 427) ir fotonuotraukos Rankraščių skyriuje (F 27-8). Pastarosios pokario metais buvo perimtos iš buv. Kauno Vytauto Didžiojo universiteto bibliotekos. Publikuojant transkribuotą rankraščio tekstą pagrindu paimtos J. Tumelio ir J. Bardacho publikacijos, kai kuriose vietose jas patikslinant.